

De chapeau verteld ons iets over de

De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijn raster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijvend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

Bijchrift over, bijvoorbeeld, wie staat er op en waar.

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of af spatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versmal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publiekstijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer "het artikel in trekken"

De broodtekst wordt meestal gezet in een

letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs- ▶

CREDIT Zowel schrijver als fotograaf/illustrator

Kadertekst

Een kadertekst is een toevoeging of extra uitleg, die zich duidelijk onderscheidt van de rest van het artikel. Het kan achtergrondinformatie geven over het onderwerp of de persoon waar het artikel over gaat. Deze tekst moet niet verward worden met broodtekst en dient typografisch anders behandeld te worden. Als de broodtekst bestaat uit een schreefletter met een schreefloze tussenkop dan is het aan te raden dit bij een kadertekst om te draaien: een schreefloos stuk proza met een tussenkopje voorzien van een schreefletter. De kadertekst kan dezelfde corpgrootte als de broodtekst hebben, afhankelijk van de fonts die je combineert.

De kadertekst staat, zoals de term al doet vermoeden, in een kader. Dit kan een kleurvlak zijn of een letterlijk kader. Let hierbij wel op dat je kaderlijn niet te dik wordt: het zogenaamde rouwkader of waarschuwingkader (roken kan hartklachten en/of longkanker veroorzaken).

Kies nooit voor een onderbroken lijn tenzij er geknipt moet worden. Ook als je kiest voor een kader bestaand uit Japanese Dots (zie voorbeeld) dien je deze niet een te dik te maken.

Zorg ervoor dat de tekst niet te dicht op de rand van je kader staat. Dit is makkelijk te voorkomen door "command + b" in te typen en je inzet afstand in te vullen.

Je kan je spread interessanter maken door ervoor te kiezen je kadertekst een andere kolombreedte te geven dan je broodtekst. Hierdoor leg je nog meer de nadruk op het individuele karakter van deze tekst. Laat je kader wel lijnen met je stramien.

Tot slot: Begin niet met een kadertekst, de lezer moet eerst bekend worden met het onderwerp. Maar sluit er ook niet mee af, dat oogt als mosterd na de maaltijd.

punt van de typografie dat lay-out en design de uitgave moeten ondersteunen en verfraaien, en daarbij de leesbaarheid moeten bevorderen; zij moeten echter niet afleiden van de eigenlijke tekst, en aan dat criterium voldoet de schreefletter, juist doordat de lezer eraan gewend is. Modernisten geloven niet dat een schreefloos lettertype de leesbaarheid zal verminderen: dat het alleen een kwestie van gewenning is aangezien de schreefloze letter - historisch- gezien- een betrekkelijk nieuw fenomeen is.

Er zal echter nooit een Bodoni-soort gebruikt worden. Zij is namelijk slecht leesbaar vanwege haar sterke dun-dik contrast waarbij haarlijnen wegvallen bij een kleiner corps.

Leesbaarheid

Verschillende publicaties stellen verschillende eisen aan de leesbaarheid. Keuze van de corpgrootte en de lengte van de regels is ook afhankelijk van de te lezen hoeveelheid tekst. Een kleiner corps werkt prima bij korte stukken tekst (zoals bijvoorbeeld

krantenartikelen). Het karakter van de tekst beïnvloed ook de keuze. Een spannend boek ziet er, bijvoorbeeld, typografisch heel anders uit dan een advertentie, waar de impact van de boodschap het belangrijkste is.

Lettertypen met een grote x-hoogte hebben een kortere stok of staart wat tot minder woordvariatie leidt. Daarom hebben ze meer regelafstand nodig. Dit geldt ook voor versmalde lettertypes zoals de 'condensed'.

Gecentreerde streamers en/of quotes mogen dan weer wel

Uitvullend of linkslijnend

Er zijn verschillende manieren om de (brood)tekst te laten lijnen. De meest gebuikte is linkslijnend. Deze is het prettigst om te lezen ondanks onregelmatige regellengten en, soms, afgebroken woorden. De extra witruimte aan het einde van de zin kan zelfs enige rust voor het oog geven. Een rust die je bij een uitgevulde tekst niet vindt. Hier zullen de ruimtes die ontstaan tussen de woorden en tussen en de letters (omdat deze "uitgesmeerd" worden over de regel) eerder voor onrust zorgen.

Rechtslijnend zetwerk dwingt de lezer steeds te zoeken naar het begin van de regel, wat vooral hinderlijk is bij lange passages zoals een broodtekst. Ditzelfde geldt natuurlijk voor een gecentreerde tekst van meer dan 4 regels. Hoewel gecentreerde tekst wel geaccepteerd wordt als het gaat om streamers en/of quotes.

Van deze laatste twee is het belangrijk te onthouden dat je er nooit meer dan één per pagina plaatst en dat je ze altijd hetzelfde corps, font en kleur geeft als elkaar.

Aan het einde van het artikel is het overzichtelijk om aan te geven dat het verhaal afgelopen is. Dit kan je doen met een sluitblokje. Dit 'blokje' hoeft niet altijd een vierkante vorm te hebben. ■

Door vrijstaande beelden te gebruiken krijgt je spread een luchtiger karakter en oogt het minder 'blokkerig'